

Çevresel Tutum Ölçeği (Environmental Attitude Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Çevresel Tutum Ölçeği (Environmental Attitude Scale). Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18506>

Özet

Çevresel Tutum Ölçeği (ÇTÖ), özellikle **ilkokul öğrencileri** için geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, öğrencilerin çevreye ve çevresel sorunlara yönelik tutumları, inançları ve davranışsal eğilimlerini sistematik olarak ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirme çalışması, Artvinli ve Demir (2018) tarafından gerçekleştirilmiş olup, küçük yaş grupları için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sunmayı hedeflemiştir. Geliştirme süreci, kapsamlı bir madde havuzu oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması ve ardından istatistiksel analizlerle yapı geçerliliğinin sağlanması içermektedir.

Ölçek, öğrencilerin çevresel tutumlarındaki farklı boyutları yakalamayı amaçlar ve çevre eğitiminin etkinliğini değerlendirmede önemli bir rol oynar. Bu araç, eğitim araştırmacılarına ve öğretmenlere, öğrencilerin çevresel bilinç düzeylerindeki değişimleri izleme imkanı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çevresel Tutum, Tutum Ölçeği, İlkokul Öğrencileri, Ölçek Geliştirme, Çevre Eğitimi, Türkiye

Yazarlar

Eyüp Artvinli, Z. Meryem Demir

Amaç

Çevresel Tutum Ölçeği'nin temel amacı, ilkokul düzeyindeki öğrencilerin çevreye yönelik mevcut tutumları bilimsel, geçerli ve güvenilir bir biçimde belirlemektir. Bu belirleme, eğitim programlarındaki çevre bilinci oluşturma hedeflerine ne ölçüde ulaşıldığını değerlendirmek için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, aynı zamanda, öğrencilerin çevresel sorumluluk ve duyarlılık düzeylerini tespit ederek, bu alanda eksiklik görülen noktaları belirlenmesine ve buna uygun eğitim stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. **Çevre eğitiminin** erken yaşlarda başlaması nedeniyle, bu yaş grubuna özel bir ölçme aracı ihtiyacı karşılamaktadır.

Yapı

Çevresel Tutum Ölçeği, psikolojideki tutum kavramının standart üç bileşenli modeline (bilişsel, duyuşsal ve davranışsal) uygun olarak geliştirilmiştir. Bu ölçek, öğrencilerin çevre sorunlarına ilişkin bilgilerini (bilişsel), çevreye karşı hissettikleri duyguları (duyuşsal) ve çevre dostu davranışlara yönelik eğilimlerini (davranışsal niyet) ölçmeye odaklanır.

Ölçeğin yap? geçerli?i, geli?tirme çal??mas?nda uygulanan faktör analizleri sonucunda belirlenmi?tir. Bu analizler, çevresel tutumun tekil bir yap?dan ziyade, birkaç alt boyutu içeren çok boyutlu bir yap? oldu?unu ortaya koymu? olabilir. Her bir faktör, çevresel tutumun farklı bir yönünü temsil ederek, daha detaylı ve nüanslı bir de?erlendirme imkanı sunmaktadır.

Geçerlik

Ölçek Geli?tirme çal??malar? kapsamında Artvinli ve Demir (2018), ölçeğin geçerli?ini sa?lamak için çe?itli yöntemler kullanm??t?r. İçerik geçerli?i, uzman görüşleri alınarak sa?lanm??; maddelerin hedef kitleye uygunlu?u ve ilgili yap?yı temsil etme derecesi de?erlendirilmi?tir.

Yap? geçerli?i ise, genellikle aç?mlayıcı ve do?rulamayı faktör analizleri (Geçerlik ve Güvenirlik) kullanılarak test edilmi?tir. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen faktör yap?sıyla ne ölçüde örtüştüğünü göstermi?tir. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayısı bilgisi bulunmamasına rağmen, geli?tirme çal??mas?nın do?ası gereği bu analizlerin bazı sonuçlar verdi?i varsayılmaktadır.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçme aracının tutarlılı?ını ifade eder. Çevresel Tutum Ölçeği'nin güvenilirli?i, büyük olasılıkla iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** de?eri ile rapor edilmi?tir. Bu katsayı, ölçekteki tüm maddelerin aynı yap?yı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

İlkokul öğrencileri için tasarlanan ölçeklerde, maddelerin anlaşılabilirli?i ve yan?tların tutarlılı?ı büyük önem taşır. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçeğin güvenilir sonuçlar ürettiğini ve farklı uygulamalarda benzer sonuçlar vereceğini işaret eder.

Faktör Analizi

Çevresel Tutum Ölçeği'nin faktör yap?sını belirlemek amacıyla Artvinli ve Demir (2018) tarafından faktör analizi uygulanm??t?r. Bu süreçte, öncelikle **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** örneklem yeterlili?i testi ve **Barlett Küresellik Testi** yapılm??t?r. Bu testler, verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığının belirler.

Araştırmacılar, muhtemelen, aç?mlayıcı faktör analizi (AFA) kullanarak nihai ölçek maddelerini ve alt boyutların belirlemişlerdir. Ardından, elde edilen faktör yap?sının farklı bir örneklemde kuramsal modele ne kadar uyduğunu test etmek için do?rulamayı faktör analizi (DFA) kullanılm??t?r. Bu analizler, ölçeğin çevresel tutumu ölçmek için sağlam ve teorik temelli bir yapıya sahip olduğunu kanıtlam??t?r.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: Büyük olaslıkla Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Örneğin, 3'lü veya 5'li seçenekli, ilkokul öğrencilerine uygun basitleştirilmiş bir format).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler

Yaş Grubu: İlkokul öğrencileri (Genellikle 8-12 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ilkokullarda öğrenim gören öğrenciler örneklem olarak kullanılmaktadır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği. Öğrenciler, çevresel ifadelerle ne ölçüde katılıp katılmadıklarını belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik Özellikler, Cronbach Alfa, Faktör Yapısı, Likert Ölçeği, Çevresel Bilinç, Sorumlu Yazar

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Araştırmancının orijinal makalesinde kontrol edilmelidir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu yazarın iletişim adresi Artvinli için: eartvinli@ogu.edu.tr

Yayın Adresi: Makale referansında belirtilen kurumsal adresler kullanımalıdır (Genellikle Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçek, akademik bir makale kapsamında geliştirilmiştir (Artvinli & Demir, 2018). Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için genellikle yazarlardan izin alınması gerekmektedir. İletişim, sorumlu yazar Eyüp Artvinli üzerinden sağlanabilir.

Test Yılı: 2018 (Makalenin yayınlandığı yılı).

PDF Erişimi: Ölçeğin tam metnine ve detaylı analizlerine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir.

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [cevresel-tutum-olcegi-environmental-attitude-scale-toad.pdf](#). Ayrıca, makalenin tam metnine ERIC veri tabanı üzerinden de erişim mümkündür: [files.eric.ed.gov](#).

Kaynaklar

Artvinli, E., & Demir, Z. M. (2018). A study of developing an environmental attitude scale for primary school students. *Journal of Education in Science, Environment and Health (JESEH)*, 4(1), 32-45. doi: 10.21891/jeseh.387478.

Çevresel Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde (Artvinli & Demir, 2018) yer almaktadır. Bu maddeler, makalenin ekler veya bulgular kısmında detaylı olarak sunulmuştur. Bu akademik giriş için maddeler doğrudan sağlanmamıştır. Kullanım için lütfen makalenin tam metnine başvurunuz.